

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2019/0616

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 2. august 2019 fra Anne Marta og John Trondsens legat over Stiftelsestilsynets vedtak av 25. juli 2019.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å avslå søknad om opphevelse av stiftelsen. Avslaget er begrunnet med at vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd ikke er oppfylt. Det er dette som er spørsmålet i klagesaken.

Spørsmålet i klagesaken er om vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd for opphevelse av stiftelsen er oppfylt.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av bl. a. stiftelsesloven.

Klagen er rettidig fremsatt og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved behandling og avgjørelse av klagen deltok nemndas leder Gudmund Knudsen og medlemmene Kamilla Silseth og Henning Sollid.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Stiftelsen Anne Marta og John Trondsens legat, org. nr. 977 118 697, ble opprettet 11. oktober 1993 i henhold til testamentarisk gave etter Alfred og Sigrid Johnsen 8. mars 1961. Stiftelsens formål er utdeling av midler til beste for brukere ved Lundhaugen Omsorgssenter (tidligere Bud Gamlehjem). I vedtektene § 3 står følgende: "*Renter av legatet skal delast ut ein gong kvart år og skal nyttast til beste for brukarane ved Lundhaugen Omsorgssenter.*"

Etter vedtektene § 1 er grunnkapitalen 850 258 kroner. Det følger av vedtektene § 2 at grunnkapitalen er bundet og at en tiendedel av kapitalavkastningen hvert år skal legges til kapitalen.

Styret i stiftelsen søkte 25. juni 2019 Stiftelsestilsynet om opphevelse av stiftelsen. Søknaden ble avslått ved Stiftelsestilsynets vedtak 25. juli 2019. Stiftelsens styre påklaget vedtaket 2. august 2019.

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse bygger på de saksdokumentene som nemnda har mottatt innen behandlingen av klagen.

3 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 25. juli 2019 lyder:

"Vi avslår søknaden om opphevelse av ANNE MARTA OG JOHN TRONDSENS LEGAT, org. nr. 977 118 697."

Stiftelsestilsynets avslag er begrunnet med at vilkårene for omdanning etter stiftelsesloven § 46 første ledd ikke er oppfylt.

I Stiftelsestilsynets vedtak heter det innledningsvis at stiftelsesformen i større grad enn andre organisasjonsformer sikrer at en formuesverdi disponeres i tråd med et bestemt og varig formål. Derfor er vilkårene for omdanning strenge.

Stiftelsestilsynet viser til at stiftelsens formål er mindre kapitalkrevende og at selv mindre utdelinger vil realisere formålet på en rimelig måte. Videre skriver Stiftelsestilsynet:

"Før det søkes om oppheving plikter styret etter stiftelsesloven § 47 å vurdere mindre inngripende endringer enn oppheving. Stiftelsestilsynet ønsker å tilføye at et mindre inngripende tiltak enn opphevelse av stiftelsen for eksempel vil være en endring av vedtektene for å gjøre stiftelsens kapital rørlig, jf. stiftelsesloven § 47 første ledd. Stiftelsestilsynets oppfatning er at stiftelsen her kan bestå i flere år dersom vedtektene § 2 endres slik at også grunnkapitalen, og ikke bare avkastningen, kan brukes til utdelinger i tråd med formålet.

Stiftelsestilsynet vil bemerke at dersom kommunen finner at det brukes uforholdsmessig mye tid og ressurser på å holde stiftelsen i hevd, kan det søkes om å endre vedtektene § 4 slik at styret får en annen sammensetning, hvor personer i kommunen i mindre grad er representert."

På denne bakgrunn kommer Stiftelsestilsynet til at det ikke er godtgjort at vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a, om at stiftelsen ikke lar seg etterleve, er oppfylt. Stiftelsestilsynet kan heller ikke se at begrunnelsen for opphevelse faller inn under vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav b, c eller d.

4 Klagers anførsler

Klager ber om at vedtaket omgjøres, slik at avviklingen av stiftelsen tillates.

Klagers anførsler kan oppsummeres slik:

- Stiftelsens kapital er for liten til å tilgodese formålet på en rimelig måte.
- Balansen er av en slik størrelse at det vil være vanskelig å plassere midlene et annet sted for å oppnå en bedre avkastning. Videre antar styret at plassering i annet enn som bankinnskudd vil kunne være i strid med vedtektene og testament, da disse fastslår at det er "renter" som skal deles ut.
- Stiftelsens kostnader overstiger, og vil overstige, avkastningen på stiftelsens kapital. Stiftelsen har i dag ikke styrehonorar, men det vil være naturlig at styrearbeidet honoreres fremover i tid slik at kostnadene vil bli større. Dette imøtekommer ikke oppretters ønske om at midlene skulle komme beboerne ved Lundhaugen omsorgssenter til gode.
- Styret i stiftelsen har foreslått å sette midlene på et bundet fond i kommunens regnskap, der avkastningen blir inntektsført. En slipper da å betale årsavgift til stiftelsestilsynet og revisorutgifter, samt øvrige utgifter til administrasjon av stiftelsen.

- En endring til enestyre, slik Stiftelsestilsynet foreslår, vil ikke bedre situasjonen, men tvert imot innebære at styrehonorar kommer inn som en ny utgift.
- Stiftelsestilsynets forslag om å gjøre hele kapitalen rørlig er ikke en god løsning sett opp mot stiftelsens formål og oppretters ønske. Det er også tvilsomt om dette lar seg gjøre. Ifølge vedtektenes § 2 kan ikke legatkapitalen røres, og en nedsetting av grunnkapitalen krever derfor at en følger reglene for omdanning. En slik nedsetting av kapitalen med påfølgende utdelinger vil føre til at stiftelsen blir opphevet. Sammenlignet med oppheving nå vil en altså kunne oppnå at en større del av midlene vil måtte brukes til administrasjon i de årene stiftelsen består.

5 Stiftelsestilsynets merknader til klagen

Stiftelsestilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Ved brev av 7. oktober 2019 har Stiftelsestilsynet oversendt klagen til Stiftelsesklagenemnda til avgjørelse.

Stiftelsestilsynet vurderer klagers anførsel om at en ved å gjøre grunnkapitalen rørlig i realiteten styrer mot en planlagt avvikling som vil medføre at en større del av midlene vil måtte brukes på administrasjon. Stiftelsestilsynet viser til at problemstillingen er hvorvidt en omdanning som medfører at stiftelsen opphører er mer eller mindre inngripende enn en endring av stiftelsens adgang til å benytte seg av kapitalen og ikke bare avkastningen til å realisere stiftelsens formål, jf. stiftelsesloven § 47. Stiftelsestilsynet er enig i stiftelsens premis om at opprettholdelse av stiftelsen vil medføre at noe av stiftelsens kapital vil gå til administrasjon. I det omsøkte alternativet er det lagt til grunn at slike administrasjonskostnader helt unngås.

Stiftelsestilsynet foretar så en vurdering av stiftelsesloven § 47 og en konkret vurdering av om stiftelsen kan utdele mer midler enn det som går til administrasjon. Stiftelsestilsynet skriver så:

"I vurdering av hensynet til en mest mulig direkte og uavkortet formålsrealisering, og hensynet til å opprettholde stiftelsen som en selvstendig enhet til støtte for formålet vurderer vi det som vesentlig at stiftelsens administrasjonskostnader i liten grad medfører at stiftelsens verdier forringes. Etter hvert som stiftelsens kapital blir mindre, vil administrasjonskostnadene utgjøre et relativt sett større andel av stiftelsens kapital.

Vi har derfor etter en samlet vurdering, og under tvil, kommet til at den minst inngripende endringen i foreliggende tilfelle er å endre bestemmelsen om at stiftelsen kun kan benytte seg av avkastningen av kapitalen.

Når administrasjonskostnadene skal anses for store, slik at hensynet til en mest mulig direkte og uavkortet formålsrealisering vurderes som en mindre inngripende endring enn frigjøring av kapital må vurderes konkret, også hensyntatt den enkelte stiftelses formål. Herunder vil det også være relevant om stiftelsens kostnader øker, blant annet til styrehonorar slik det er anført i klagen å kunne skje med angjeldende stiftelse."

Avslutningsvis føyer Stiftelsestilsynet til at stiftelsesloven § 40 har regler om begrensninger med hensyn til størrelsen på styrehonorarer og at det vesentlige hensyn bak bestemmelsen er at honorarenes størrelse ikke forringer stiftelsens formålsrealisering, dog slik at det er adgang til å ha et rimelig honorar. Det tilføyes også at tilsynet ikke har foreslått enestyre, kun pekt på at vedtektene kan endres slik at styret får en annen sammensetning.

6 Stiftelsesklagenemndas vurdering

Saken gjelder om vilkårene for å oppheve stiftelsen er oppfylt. Vilårene er fastsatt i stiftelsesloven § 46. I saken her får vilkårene i loven § 46 første ledd anvendelse. Det betyr at stiftelsen kan oppheves når stiftelsens formål:

«a) ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte,

b) er åpenbart unyttig,

c) er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, for eksempel fordi oppretterens forutsetninger for bestemmelsen har sviktet, eller

d) er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig.»

Det er tilstrekkelig at ett av de fire vilkårene er oppfylt.

I saken her er det særlig alternativ a) som er aktuelt. Bestemmelsen gir grunnlag for å oppheve stiftelsen når formålet ikke lar seg etterleve. Som eksempel på dette viser lovbestemmelsen til at stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese stiftelsens formål på en rimelig måte.

Spørsmålet i saken blir dermed om kapitalen i stiftelsen Anne Marta og John Trondsens legat er utilstrekkelig til å fremme formålet på en rimelig måte. Det vises i denne sammenheng til Knudsen/Woxholth: *Stiftelsesloven med kommentarer* (2004) side 207–208. Fra side 208 gjengis:

«For ordinære avkastningsstiftelser vil det typiske eksempelet på at midlene er utilstrekkelige til å tilgodese formålet være at kapitalen etter hvert har blitt så liten i forhold til dagens pengeverdi, at det ikke er grunnlag for å foreta utdelinger i noen størrelsesorden. Det ordinære vil her være at administrasjonen av slike stiftelser (også) vil bli uforholdsmessig kostbar i relasjon til utdelingene.»

Etter vedtektene §§ 1 og 2 er legatets grunnkapital 850 258 kroner. Grunnkapitalen er urørlig. Stiftelsen kan dermed ikke foreta utdelinger som angriper grunnkapitalen. En tidel av avkastningen skal hvert år legges til kapitalen. Ifølge regnskapet for 2018 er stiftelsens egenkapitalen per 31.12.2018 1 125 185 kroner mot 1 146 135 året før. Stiftelsen hadde et negativt årsresultat i 2018. Dette skyldes en utdeling på 30 000 kroner. I perioden 2012-2017 hadde stiftelsen positive årsresultat og satte av penger til egenkapital, med unntak av 2013 da underskuddet skyldtes en utdeling.

Stiftelsen hadde inntekter på 13 692 kroner i 2018 og 13 632 kroner i 2017. Driftskostnadene var 34 642 kroner i 2018 og 4640 kroner i 2017, som gjelder avgift til Stiftelsestilsynet. Før 2018 er det ikke regnskapsført andre driftskostnader enn avgiften til Stiftelsestilsynet, heller ikke til lovbestemt revisjon. I perioden 2012-2018 har stiftelsen til sammen hatt utgifter til administrasjon på 62 052 kroner, mens den i samme periode har hatt 138 935 kroner i renteinntekter. Dette gir en gjennomsnittsinntekt på omtrent 19 850 kroner i året. Samtidig har stiftelsen hatt svært lave driftskostnader over flere år. Renteinntektene er derfor tilstrekkelige til å dekke stiftelsens utgifter slik situasjonen er i dag. Det ble som nevnt utdelt 30 002 kroner i 2018. I perioden 2012-2018 har det til sammen blitt delt ut 103 634 kroner. Utdelingenes størrelse har variert og det er ikke foretatt utdelinger hvert år. Stiftelsesklagenemnda viser

likevel til at det faktisk har vært grunnlag for utdelinger i perioden. Dette skyldes imidlertid at stiftelsen ikke er belastet for driftskostnader av betydning.

Stiftelsens styre har i klagen over Stiftelsestilsynets avslag på søknaden om oppheving pekt på at om stiftelsen skal videreføres vil kostnadene øke, bl. a. ved at styreverv honoreres og med revisjonskostnader.

Den årlige avkastningen av stiftelsens egenkapital er beskjedent, og det kan spørres om det er mulig å plassere midlene på en måte som gir bedre avkastning. Selv om den årlige avkastningen på 13 632 kroner de siste årene synes liten, er det etter nemndas syn neppe mulig å plassere midlene slik at det gir stiftelsen en vesentlig høyere avkastning som kan gi grunnlag for utdelinger av betydning til formålet. Stiftelsesklagenemnda har festet seg ved at kostnadene som belastes stiftelsen har vært svært lave og kan vel neppe ha gitt et dekkende uttrykk for hva man med rimelighet må regne med av driftskostnader i en stiftelse. Som nevnt er stiftelsen ikke belastet for honorar til revisor før i 2018, og det er ikke urimelig å regne med et visst styrehonorar og kostnader til forretningsførsel selv om dette vil være beskjedent i en stiftelse som dette. Dette viser etter Stiftelsesklagenemnda syn at det er vanskelig å se for seg at stiftelsen, om den blir videreført, kan komme i en situasjon der stiftelsens kapital vil gi en avkastning som gir grunnlag for å tilgodese denne stiftelsens formål på en rimelig måte.

Stiftelsestilsynet mener at man i stedet for å oppheve stiftelsen, bør endre vedtektsbestemmelsen om at stiftelsens grunnkapital slik at denne kan brukes til utdelinger. Stiftelsen vil dermed kunne foreta utdelinger til formålet selv om dette ikke kan dekkes av avkastningen. Stiftelsestilsynet mener dette vil være en mindre inngripende omdanning enn å oppheve stiftelsen. Det er i og for seg riktig at det vil gi en større tilgjengelig kapital for utdelinger. Imidlertid vil det kun være for en begrenset periode, da stiftelsen vil forbruke kapitalen. Dermed vil en slik endring bare kunne forlenge stiftelsens levetid med noen år. Denne stiftelsens kapital er så liten at en forlengelse av levetiden sterkt vil bidra til å redusere grunnlaget for utdelinger gitt de administrasjonsutgiftene som fremgår av årsregnskapet for 2018. Stiftelsesklagenemnda kan derfor ikke se at det vil være et fornuftig alternativ å endre statuttene slik at grunnkapitalen kan brukes til formålet.

Stiftelsesklagenemnda har etter dette kommet til at vilkåret for omdanning etter stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a er oppfylt slik at stiftelsen kan oppheves. Klagen tas derfor til følge.

Stiftelsesklagenemnda vil for ordens skyld peke på at etter vedtektene § 1 skal det plasseres et bilde av Anne Marte Trondsen på Kringsjø aldershjem. Nemnda forutsetter at dette blir videreført også etter at stiftelsen blir opphevet, og kapitalen overført til et kommunalt fond.

7 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 25. juli 2019 oppheves. Stiftelsen Anne Marta og John Trondsens legat tillates omdannet til opphevelse.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig vedtatt.

Stiftelsestilsynets vedtak er endret til gunst for klager. Etter forvaltningsloven § 36 kan klager kreve dekket vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket. Eventuelt krav om dekning av sakskostnader bes rettet til Stiftelsesklagenemnda.

Bergen, 17. desember 2019

Gudmund Knudsen
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk